

Overzicht van de voornaamste resultaten uit de gezinsenquête

Gezinnen in Vlaanderen over hoe het gezin er uit ziet, de opvoeding van de kinderen en over de combinatie gezin, zorg en werk.

1 OPZET EN REPRESENTATIVITEIT

In 2016 rolden we een schriftelijke enquête uit bij gezinnen met minstens één kind jonger dan 25 jaar in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (alleen de Nederlandstaligen). Het Rijksregister bood de mogelijkheid om steekproeven te trekken uit de bevolkingsregisters. In 2016 selecteerde het Rijksregister – volgens het principe van toevalssteekproeven – de personen om deel te nemen aan de gezinsenquête. Ze schreven 9.000 gezinnen aan met de vraag om deel te nemen aan de gezinsenquête. In samenwerking met het Agentschap Binnenlands Bestuur (dat bevoegd is voor Integratie en Inburgering) schreven ze nog eens 2.000 gezinnen aan met een herkomst buiten de Europese Unie.

Deze personen kregen een lijvig vragenboekje A in de brievenbus, en een dunner vragenboekje B voor de (eventuele) echtgeno(o)t(e) of partner. Voor het verzenden van de vragenlijsten werkten we volgens de principes van de 'Total Design Method' zoals die opgesteld zijn door Don Dillman en collega's, experts op het gebied van dataverzameling, en waarin gestreefd wordt naar een maximale deelname aan de enquête.

Een vierde (24,4%) van de aangeschreven personen nam uiteindelijk deel. Dit was minder dan gehoopt, maar wel redelijk gegeven de vele vragen die we stelden. De respons bij de niet-EU-gezinnen week niet af van de respons bij EU-gezinnen.

We beperken ons in deze bijdrage met een eerste verwerking van de gegevens tot de verkregen informatie uit het vragenboekje ingevuld door de aangeschreven personen (en niet het vragenboekje van de partner¹). De percentages zijn gewogen percentages zodat ze representatief zijn voor de populatie gezinnen in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (alleen de Nederlandstaligen) met minstens één kind jonger dan 25 jaar (zoals gekend in het Rijksregister) voor de kenmerken geslacht, leeftijd en herkomst. De verdeling van gezinnen

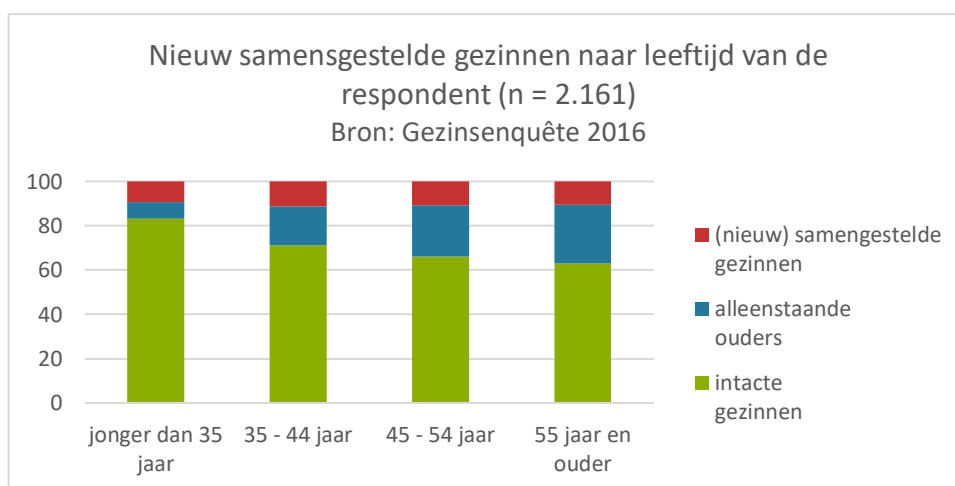
¹ Informatie van de partner kan alleen gebruikt worden voor analyse tussen koppels en zal in een latere fase nog worden opgenomen.

naar het aantal kinderen en de verdeling naar leeftijd van het jongste kind komt overeen met wat we weten uit de bevolkingsregisters. Verder blijkt ook uit een studie van de respons dat lager opgeleiden en niet-werkenden wellicht ondervertegenwoordigd zijn in de gerealiseerde steekproef. Een andere beperking van de gehanteerde werkwijze is dat gescheiden ouders waarvan geen enkel (stief)kind zijn of haar domicilie bij de ouder gevestigd heeft, niet in de steekproef zijn opgenomen, ook al verblijven er één of meerdere kinderen deeltijds bij deze ouder.

2 DIVERSITEIT IN GEZINNEN IN VLAANDEREN TOCH NIET “ZO” DIVERS?

In deze gezinsenquête peilden we, anders dan in voorgaand onderzoek bij gezinnen waar veelal aan de hand van opgelegde criteria bepaald werd wie wel of niet tot het gezin behoort, naar hoe het gezin er uit ziet volgens de respondenten zelf (subjectieve gezinssamenstelling). We hanteerden hiervoor de volgende vraag: *‘Wie behoort – volgens u – tot uw gezin?’* Liefst 96,8% van de respondenten met een kind jonger dan 25 jaar geeft enkel de partner en/of één of meerdere kinderen op. Respondenten die één of meerdere anderen (kleinkinderen, schoonkinderen, (schoon)broers of -zussen, (schoon)ouders en andere verwant of niet-verwanten) tot hun gezin rekenen vormen een uitzondering (3,2%). We besluiten hieruit dat wie men als zijn of haar gezinslid beschouwt, anno 2016, beperkt blijft tot partner en kinderen, het zogenaamde **kerngezin** (Audenaert, 2018).

Met de gezinsenquête konden we voor het eerst sinds lang ook een schatting maken van het aandeel (nieuw) samengestelde gezinnen in Vlaanderen. Anno 2016 blijkt dat 71,2% van de gezinnen een intact gezin is. Met andere woorden, vanuit het perspectief van de kinderen heeft geen enkel kind in het gezin een relatiebreuk van de ouders meegemaakt. 10,7% is een (nieuw) samengesteld gezin en de overige gezinnen zijn alleenstaande ouders (Audenaert, 2018).

Er wordt in het maatschappelijk debat relatief veel aandacht besteed aan de notie ‘toenemende diversiteit in gezinsvormen’ wanneer we de dag van vandaag spreken over gezinnen. Alternatieve gezinsvormen halen vaak de pers. Op basis van de resultaten van de gezinsenquête moeten we die ‘diversiteit’ toch enigszins nuanceren.

'Andere' gezinsvormen blijven beperkt in aandeel:

- Meergeneratiefamilies, gezinnen met meer dan twee generaties, maken 1,8% uit van alle gezinnen (Audenaert, 2018).
- LAT-relaties komen globaal genomen weinig voor in gezinnen: 2% van de mannen en 6% van de vrouwen zegt niet samen te wonen met de partner (Pasteels & Emmery, 2018).
- Het merendeel van de respondenten heeft een heteroseksuele relatie. Slechts 1,6% van de mannen en 1,8% van de vrouwen in een gezin met een kind jonger dan 25 jaar geven aan een relatie te hebben met iemand van hetzelfde geslacht (Pasteels & Emmery, 2018).
- Gezinnen waarvan één van beide partners zich niet langer (helemaal) identificeert met zijn of haar geboortegeslacht² komen zeer weinig voor ... (1,9%).
- 3,4% van de respondenten heeft minstens één kind waarvan de respondent aangeeft dat men geen relatie had met de andere ouder (bv. bewust ongehuwde ouders, niet geplande zwangerschappen e.d.) (Audenaert, 2018).
- Geen enkele respondent gaf aan meerdere partners te hebben ... (Pasteels & Emmery, 2018).

Gezinnen streven naar een tweeoudergezin

We vroegen ook aan de respondenten wat men liever anders had gezien in de samenstelling van het gezin. Uit de vele antwoorden bleek toch een zekere verzuchting naar een 'traditioneel', 'gewoon', 'normaal' gezin, nl. een **tweeoudergezin**. Een nieuw samengesteld gezin lijkt voor wie er de eerste keer niet in slaagde om een tweeoudergezin te vormen, een 'second best'-optie. Met deze info voorhanden, moeten we toch de stelling nuanceren dat gezinnen qua gezinsvorm steeds meer zullen gaan diversifiëren. De diversiteit aan gezinsvormen is, althans wat het gezinsgevoel betreft of wat men als zijn of haar gezin definieert, misschien wel meer een kwestie van diversiteit 'binnen' het tweeoudergezin. Aan het toenemend aantal ongehuwd samenwonende koppels zien we dat de notie huwelijk dan wel veel terrein verliest, maar het 'normale' gezin met een partner en (twee) kinderen blijft voor de meeste respondenten een na te streven doel. Het kerngezin lijkt dus, ook wanneer gezinnen zelf kijken naar hun gezin, nog altijd een toepasselijk concept te zijn om te kijken naar gezinnen. We moeten daarbij wel opmerken dat het gangbare criterium om dit kerngezin te definiëren (domicilie) niet langer valide is. Eén op de tien respondenten geeft immers aan dat er minstens één gezinslid is (doorgaans een kind) wiens wettelijke verblijfplaats elders is (Audenaert, 2018).

3 HET GAAT GOED MET DE MEESTE GEZINNEN, MAAR ...

we zien dat een aanzienlijk deel van de bevroegde ouders (vaak toch rond de 20%) minder gunstige elementen rapporteert rond de thema's gezondheid, mentale gezondheid, gezinsfunctioneren, de partnerrelatie, het opvoeden van de kinderen en het sociale leven.

3.1 GEZONDHEID EN VITALITEIT

De **subjectieve gezondheid** wordt door drie kwart van de respondenten (77,8%) als zeer goed of goed ervaren en door 22,2% als minder goed (gaat wel tot zeer slecht) (Van den Bergh, 2018a).

Bijna een vijfde of 18,9% van de respondenten kampt met een **chronische ziekte of langdurige aandoeningen** (Van den Bergh, 2018a).

² Dit betekent niet per definitie dat men een transgenderpersoon is.

Tussen 61,9% en 80,2% (afhankelijk van de gehanteerde drempelwaarde) van de respondenten is psychisch gezond. 9,8% van de respondenten heeft een optimale **psychische gezondheid** (Van den Bergh, 2018b).

Iets meer dan de helft van de respondenten (55,6%) scoort niet ondermaats voor **vitaliteit** (en voelt zich niet bovenmatig uitgeput en moe). 15,9% heeft een optimale vitaliteit (Van den Bergh, 2018b).

3.2 GEZINSFUNCTIONEREN

Een opvallende vaststelling is het zeer hoge percentage respondenten – tussen 86% en 93% - dat aangeeft dat in hun gezin de gezinsleden elkaar vertrouwen, op elkaars steun kunnen rekenen bij moeilijkheden en zich geaccepteerd voelen. Toch zien we daarnaast ook een lager percentage respondenten (tussen de 70% en 81%) dat aangeeft geen moeite te hebben met het uiten van angsten en zorgen of te praten over verdriet en geen ervaring van nare en pijnlijke emoties te hebben in het gezin. Een vijfde van de gezinnen tot bijna een derde van de respondenten (tussen 19% en 30%) ervaart dus wel moeite met het delen van deze emoties in het gezin (Van den Bergh, 2018b).

3.3 PARTNERRELATIE

De grote meerderheid van de respondenten met een partnerrelatie scoort hoog op verschillende aspecten van **relatiekwaliteit**, voelt zich gesteund door de partner en is ook zeer **tevreden over de partnerrelatie**. Daartegenover staat dat één op tien tot één op vijf van de respondenten elementen rapporteert die mogelijks bijdragen aan een lagere relatiekwaliteit zoals:

- Eén op vijf van de respondenten is het niet altijd eens over het tonen van liefde voor elkaar of het zich correct of gepast gedragen.
- Eén op vijf slaagt er niet in om elke maand samen met zijn of haar partner aan iets te werken of om een diepgaand gesprek te hebben.
- Eén op tien overweegt af en toe om te scheiden, uit elkaar te gaan of om de relatie te beëindigen (Emmery & Pasteels, 2018).

3.4 OPVOEDING

Een groot deel van de ouders (meer dan negen op tien) vindt kinderen **opvoeden een verrijking** van hun leven. Zorgen voor de kinderen maakt ouders ook gelukkig en trots. Daarnaast geeft ook een deel van de ouders aan dat kinderen opvoeden aanzienlijk wat tijd en geld kost en **dat opvoeden een behoorlijke impact heeft op hun sociaal, persoonlijk en relationeel leven**:

- Meer dan 35% van de ouders beaamt immers dat ze door de kinderen minder tijd hebben om te doen wat ze graag doen.
- Bijna één op vijf ouders geeft aan dat de kinderen de tijd die ze hebben met de partner beperken en één op vijf ouders zegt dat het opvoeden voor spanningen in de relatie zorgt.
- Bijna drie op de vier ouders geeft aan dat kinderen grootbrengen veel geld kost en meer dan de helft van de ouders maakt zich zorgen over de toekomst van de kinderen.
- Meer dan de helft van de respondenten stelt dat opvoeden (helemaal) niet fysiek of emotioneel uitputtend is. Maar er blijken wel verschillen tussen ouders te bestaan, want één op de vijf ouders stelt dat opvoeden emotioneel uitputtend is en bijna één op vijf stelt dat kinderen opvoeden ook lichamelijk uitputtend is (Vancoppenolle & Dupont, 2018).

Meer dan negen op tien ouders vindt dat ze goed in staat zijn om voor zijn of haar kinderen te zorgen, minder dan 1% geeft aan dat hij niet goed in staat is voor zijn of haar kinderen te zorgen. Een op drie geeft toe dat het opvoeden moeilijker is dan gedacht, maar in het algemeen ervaart de meerderheid het opvoeden van de kinderen niet als belastend (Vancoppenolle & Dupont, 2018).

Ongeveer drie vierde van de ouders rapporteert geen moeilijkheden over de verschillende aspecten van het gedrag van kinderen. Daartegenover staat dat een vierde van de ouders aangeeft dat hun kind wel meer moeilijkheden vertoont. Als er moeilijkheden worden gerapporteerd dan gaat dit eerder over meer emotioneel probleemgedrag en minder prosociaal gedrag dan over de andere aspecten van kindgedrag zoals problemen met leeftijdsgenoten, gedragsproblemen en hyperactiviteit (Bastaits, Van Leeuwen & Travers, 2018).

De grote meerderheid van de ouders (80% en meer) stelt veel positief opvoedingsgedrag (zoals een grote positieve betrokkenheid en het aanleren van regels) en weinig negatief opvoedingsgedrag (zoals overmatig materieel belonen, veel straffen of veel fysiek straffen). Toch geldt dit niet voor alle ouders. Een vijfde van de ouders is minder positief betrokken (vergeleken met een normgroep), 15% van de ouders straft meer dan gemiddeld en 13,5% van de ouders leert minder regels aan dan gemiddeld (Bastaits, Van Leeuwen & Travers, 2018).

3.5 SOCIAAL LEVEN EN SOCIALE STEUN

Terwijl 43,7% op meer dan 10 personen beroep kunnen doen voor hulp en steun, geeft 14,3% aan slechts op 1 tot 3 personen beroep te kunnen doen. Dit reflecteert zich ook in cijfers over de mate waarin men zich gesteund voelt. Voor de meeste domeinen voelt 40% tot 50% van de respondenten – en voor huishoudelijke taken 80% – zich helemaal niet of slechts een beetje gesteund door zijn sociale netwerk. Van de 67% respondenten die zorgen of problemen in de relatie heeft, ondervindt 43,2% helemaal geen of slechts een beetje steun in het sociale netwerk (Van den Bergh, 2018b).

De gemiddelde score voor **tevredenheid met het sociaal leven** is 7,3 op 10. Iets meer dan de helft (56,1%) van de respondenten neemt wekelijks deel aan sociale activiteiten; 6,2% neemt zelden of nooit deel (Van den Bergh, 2018b).

Van de respondenten die een antwoord formuleerden op de open vraag wat men liever anders had gezien in het sociale leven, geeft bijna de helft aan dat ze té weinig tijd hebben of: dat ze meer tijd willen die ze kunnen doorbrengen met vrienden, familie, gezin, voor culturele activiteiten, om te sporten ... (Van den Bergh, 2018b).

4 DE COMBINATIE GEZIN EN WERK LOOPT NIET ALTIJD OVER ROZEN

Een aanzienlijk deel van de niet-werkende ouders blijft thuis om **voor de kinderen te zorgen** (één op tien van de niet-werkende ouders met een jongste kind jonger dan 3 jaar). Daarboven zien we dat meer dan de helft van de ouders die niet voltijds werken, een betere combinatie gezin en werk als reden opgeven om niet voltijds te werken (Doyen & Stuyck, 2018).

Bijna acht op tien (78,3%) van de werkende respondenten vindt dat de eigen **job (heel) goed te combineren is met het gezinsleven**. Wanneer we echter kijken naar voltijds werkenden (meer dan 40 uren per week) zakt het percentage dat vindt dat de job goed tot zeer goed te combineren is met het gezin tot 66,5% (Doyen & Stuyck, 2018).

Drie vierde (75%) van de respondenten geeft aan **begrip te krijgen van hun werkgever** bij familiale problemen. Maar dus ook een vierde (25%) geeft aan soms wel/soms niet of niet te kunnen rekenen op begrip van de werkgever bij familiale problemen.

Bijna 4 op de 10 werkende respondenten geeft aan dat men **activiteiten van het gezin moet missen** door de hoeveelheid tijd die men aan het werk moet besteden. Omgekeerd geeft slechts 1 op de 10 aan dat men activiteiten van het werk moet missen door de tijd die men aan het gezin besteedt. Het gezin heeft ook emotioneel nauwelijks een negatieve invloed op het werk (6%), terwijl wel 22% van de respondenten aangeeft vaak emotioneel uitgeput thuis te komen van het werk (Doyen & Stuyck, 2018).

... en laat zijn sporen na op **DE TAAKVERDELING IN HET GEZIN**

De genderkloof in de verdeling van de gezinstaken (zowel de zorg voor de kinderen als het huishoudelijke werk) is persistent, maar dit is geen nieuwe informatie. Naast de verdeling van de zorgtaken voor de kinderen tussen beide partners keken we in de gezinsenquête ook naar hoe respondenten de verdeling van de zorgtaken en de huishoudelijke taken percipiëren.

Uit de resultaten blijkt dat mannen en vrouwen wel beseffen dat er wat schort aan **de verdeling van de zorg voor de kinderen** en nog meer bij **de verdeling van het huishoudelijke werk**. Bijna drie vierde van de respondenten vindt dat ze de zorg voor de kinderen eerlijk verdelen met de partner. Het gaat om 75,3% van de mannen en 72,9% van de vrouwen. Er is wel een verschil naar geslacht: een vierde van de vrouwen (25,7%) vindt dat ze meer zorgt voor de kinderen dan eerlijk is, 21,6% van de mannen vindt dan weer dat hij minder zorgt voor de kinderen dan eerlijk is (Audenaert, 2018). Voor de verdeling van het huishoudelijke werk vinden nog meer vrouwen dat ze meer huishoudelijk werk opnemen dan eerlijk is (41,3%).

Een meerderheid van de respondenten geeft een score van 8 of meer op 10 wanneer we vragen **hoe tevreden men is** met de verdeling van de zorgtaken. De gemiddelde score is 7,8 op 10. Vrouwen geven minder vaak een hoge score. De gemiddelde tevredenheid van respondenten met de wijze waarop de huishoudelijke taken verdeeld zijn tussen henzelf en hun partner is 7,5. Dit is iets lager dan de gemiddelde tevredenheid bij de verdeling van de zorgtaken (7,8 zie eerder). Mannen scoren gemiddeld 7,8, vrouwen betekenisvol minder met 7,2 (Audenaert, 2018).

Wanneer vrouwen voltijds werken, ontstaan er meer **conflicten, spanningen en meningsverschillen** over de verdeling van de huishoudelijke taken. De huishoudelijke taken zijn iets vaker dan de zorgtaken het onderwerp van conflict, spanningen en meningsverschillen tussen partners (Audenaert, 2018).

13,4% van de gezinnen wordt daarnaast nog geconfronteerd met de zorg voor één gezinslid (of meerdere gezinsleden) met een **specifieke zorgbehoefte**, of draagt zorg voor iemand anders buiten het gezin (Audenaert, 2018).

We peilden in de gezinsenquête ook naar de **ondersteuning bij de zorg en opvang voor de kinderen en in het huishouden**.

- Iets meer dan vier op tien of 41,8% van de respondenten geeft aan dat het gezin bij de zorg en opvang voor de kinderen onbetaalde hulp krijgt van iemand anders. Deze gezinnen krijgen gemiddeld 7 uren en 57 minuten per week onbetaalde hulp. De verschillen naar leeftijd van het jongste kind zijn groot: 62,8% van de respondenten met een kind jonger dan 3 jaar krijgt onbetaalde hulp.
- Betaalde opvang: 66% van de respondenten met een kind jonger dan 3 jaar en 44,6% van de respondenten met een jongste kind tussen 3 en 6 jaar maakt gebruik van betaalde kinderopvang.

- 34,0% van de respondenten heeft betaalde hulp in het huishouden. Daarvan gebruikt meer dan 8 op 10 altijd dienstencheques (Audenaert, 2018).

5 INKOMEN EN ARMOEDE

Bezit van een woning

Meer dan acht op tien van de respondenten geeft aan (mede)eigenaar te zijn van de gezinswoning. Respondenten met een herkomst buiten de EU, lager opgeleiden en gezinnen waar geen enkele van beide partners werkt, net als alleenstaande ouders geven beduidend minder vaak aan dat ze de gezinswoning bezitten. We herkennen hierin de typische financieel kwetsbare groepen. Ook jongere respondenten (jonger dan 35 jaar), respondenten met één kind en respondenten met een jongste kind in de leeftijdscategorie jonger dan 3 jaar geven verhoudingsgewijs iets minder vaak aan dat ze de gezinswoning bezitten.

Inkomensbronnen

15% van de gezinnen doet beroep op één of andere inkomensvervangende uitkering (andere dan het pensioen): 11,5% van de gezinnen combineert een inkomen uit arbeid/vermogen met een uitkering en 4,6% heeft wel een uitkering, maar verwerft zelf geen inkomen uit arbeid of vermogen.

Het geld in één pot, of toch niet?

We brengen ook in beeld in welke mate gezinnen in Vlaanderen hun individueel verworven inkomens samenleggen. Vier op vijf respondenten geeft aan dat ze hun hele inkomen bijdragen aan het gezinsinkomen. Het 'poolen' van de inkomens verworven door individuele gezinsleden in een gemeenschappelijke pot neemt echter af bij de jongere generaties, met name bij de respondenten die ongehuwd samenwonen. Nog geen zes op tien van de ongehuwd samenwonende respondenten draagt zijn of haar gehele inkomen bij in het gezinsinkomen. De meeste overige respondenten houden minstens een deel van het eigen inkomen apart.

Komen gezinnen rond met hun inkomen?

Verder blijkt dat één op de tien respondenten aangeeft dat ze moeilijk tot zeer moeilijk kunnen rondkomen met het totale beschikbare gezinsinkomen. Het cijfer verdubbelt echter wanneer het gaat om respondenten met een herkomst buiten de EU, respondenten met een diploma lager secundair onderwijs en verviervoudigt bij respondenten in gezinnen waar geen van beide partners werkt. Ook alleenstaande ouders geven vaker aan dat ze niet kunnen rondkomen.

Meer dan één op vijf van de respondenten geeft aan dat het gezin zich niet kan veroorloven om jaarlijks een week op vakantie te kunnen gaan. Bijna één op vijf of 19,0% van de respondenten zegt dat het gezin zich geen onverwachte uitgave van ongeveer 1.000 met eigen middelen kan betalen. De meest kwetsbare gezinnen zijn ook hier de gezinnen waarvan de respondent een herkomst heeft buiten de EU, lager opgeleiden, gezinnen waar geen van beide partners werkt en alleenstaande ouders. Zo geeft één op twee respondenten met een herkomst buiten de EU aan dat ze geen onverwachte uitgave van 1.000 euro kunnen betalen met eigen middelen en bijna één op twee van de alleenstaande ouders geeft aan niet jaarlijks een week op vakantie te kunnen gaan.

Schulden

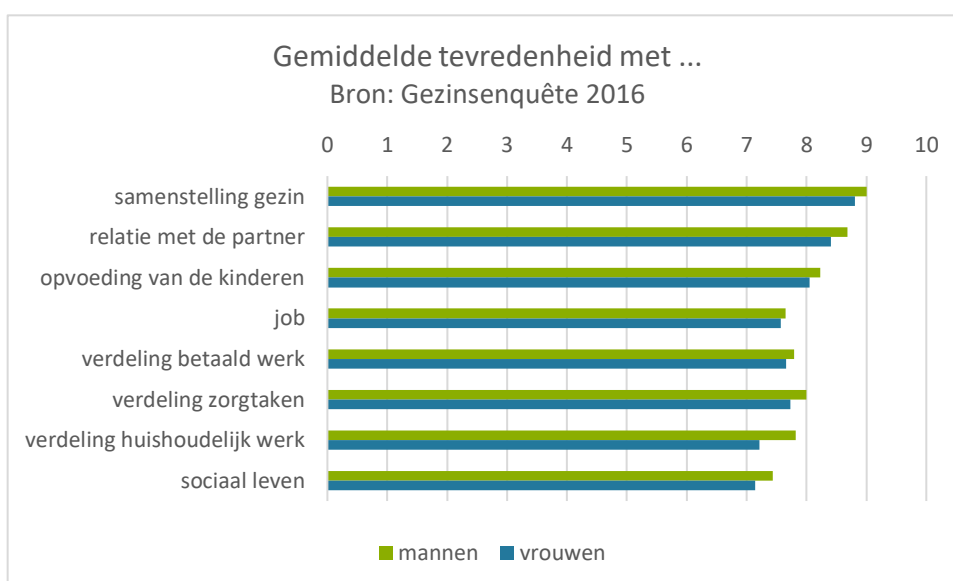
Eén op tien gezinnen in Vlaanderen heeft problemen met het betalen van facturen. Drie kwart van hen zegt dat het 'twee maal of meer' is voorgevallen dat men facturen niet of niet op tijd kon betalen omwille van financiële redenen. Wanneer we kijken naar de uitgavenposten, dan zien we dat gezinnen die problemen hebben met het betalen van facturen vooral facturen voor huishoudelijke uitgaven niet of niet op tijd konden betalen. Opvallend is dat een aanzienlijk deel van de respondenten met achterstallige betalingen niet kon (of wilde) aangeven hoe groot het achterstallige bedrag is.

Tot slot is er de vaststelling dat ook **het klassieke kostwinnersgezin** anno 2016 vaak onvoldoende financiële draagkracht blijkt te genereren. Bijna één op vijf eenverdienergezinnen geeft aan dat het moeilijk tot zeer moeilijk is om rond te komen met het beschikbare gezinsinkomen (tegenover 3,6% van de tweeverdienergezinnen). Eén op drie respondenten in een eenverdienergezin kan niet jaarlijks een week op vakantie gaan en bijna één op drie van de eenverdieners kan geen onverwachte uitgave van 1.000 euro betalen. Met twee uit werken gaan lijkt meer dan ooit noodzakelijk.

Uit: Audenaert & Van Lancker (2018).

6 TEVREDENHEID MET HET GEZINSLEVEN

Doorheen de gezinsenquête peilden we naar de mate van tevredenheid met een aantal aspecten van het gezinsleven. Men kon telkens een score geven van 0 tot 10. Uit onderstaande overzichtsfiguur blijkt duidelijk dat gezinnen in Vlaanderen minder tevreden zijn met hun sociaal leven en de verdeling van het huishoudelijke werk tussen beide partners, en dat ze het meest tevreden zijn met de samenstelling van hun gezin (mannen geven gemiddeld genomen zelfs een 9 op 10) en de relatie met de partner.

7 GEZINNEN VAN BUITENLANDSE HERKOMST

Wanneer we de **achtergrondkenmerken** van gezinnen van buitenlandse herkomst vergelijken met deze van gezinnen van Belgische of EU-herkomst, zijn er grote verschillen. Hoewel ook binnen deze groep heel wat diversiteit bestaat, zijn de respondenten van niet-EU-herkomst gemiddeld jonger, lager geschoold, vaker wonend in een stad, beschouwen zij zichzelf vaker als zeer gelovig en spreken vaker meer dan één taal met hun partner en kind(eren). Gezinnen van niet-EU-herkomst zijn minder vaak eigenaar van hun woning, geven vaker aan (zeer) moeilijk rond te komen met het gezinsinkomen. Zij hebben minder vaak betaald werk. Respondenten van niet-EU-herkomst geven vaker aan dat er in hun gezin slechts één partner of geen van beide partners werkt. Zij kunnen minder vaak onverwachte uitgaven betalen met eigen middelen.

Wanneer we naar de **samenstelling van hun gezin** kijken is dit gemiddeld iets groter en hoewel de grote meerderheid van de gezinnen bestaat uit ouders met kinderen, zijn er bij de gezinnen van niet-EU-herkomst iets

meer meergeneratiefamilies en iets meer gezinnen met minstens één gezinslid dat zijn/haar domicilie elders heeft.

Op basis van deze en eventuele 'culturele' kenmerken zouden we verschillen kunnen verwachten op het vlak van aspecten als partnerrelaties, opvoeding, taakverdeling in het gezin en welbevinden. En hoewel er zeker heel wat verschillen bestaan, zijn het vooral de gelijkenissen die opvallen. De verschillen tussen mannen en vrouwen (bij beide herkomstgroepen) zijn over het algemeen groter dan tussen ouders van Belgische of EU-herkomst en ouders van niet-EU-herkomst. Zeker daar waar schalen opgemaakt worden met hierin meerdere items, verdwijnen individuele verschillen vaak en zijn de globale waarden niet significant verschillend tussen beide herkomstgroepen.

Uit onderzoek blijkt vaak dat kinderen van lager geschoolden, ook zelf vaker laaggeschoold zullen blijven. De ouders van niet-EU-herkomst uit de gezinsenquête lijken dit te willen doorbreken. Wanneer gevraagd wordt naar hun **opvoedingsdoelen**, plaatsen zij 'goed opgeleid zijn' vaker in de top 3 dan ouders van Belgische of EU-herkomst, net als 'ijverig en ambitieus zijn'. Ook het feit dat zowel vaders als moeders van niet-EU-herkomst betrokken zijn bij de huiswerkbegeleiding van hun kinderen, wijst in die richting.

Wat we zeker vaststellen is het lager gebruik van hulp door ouders van niet-EU-herkomst. Zij maken minder gebruik van **opvoedingsondersteuning** dan ouders van Belgische of EU-herkomst (29,3% t.o.v. 41,2%). Respondenten van niet-EU-herkomst doen minder vaak beroep op **onbetaalde hulp** (24,8% t.o.v. 44,7%) bij de **zorg en opvang** van hun kind(eren) en gemiddeld maken ze gebruik van minder uren **betaalde hulp**. Respondenten van niet-EU-herkomst doen veel minder vaak beroep op **betaalde hulp** in het **huishouden** (10,9% t.o.v. 37,8%)

Het lager gebruik van betaalde hulp voor zorg en opvang en voor het huishouden zal zeker samenhangen met het feit dat er bij ouders van niet-EU-herkomst minder tweeverdieners zijn. Gegevens uit de gezinsenquête maar ook uit veel ander onderzoek tonen aan dat gezinnen van niet-EU-herkomst het financieel moeilijker hebben. Vraag is of het lager gebruik van betaalde hulp en de grotere inactiviteit van vrouwen van niet-EU-herkomst een keuze dan wel een 'val' is. Personen van niet-EU-herkomst die werken, komen vaker terecht in functies met jobkenmerken die de combinatie gezin en werk niet vereenvoudigen zoals ploegenwerk, onzeker werk, vaste uurroosters bepaald door de werkgever. Verdere analyses moeten nagaan wat de mogelijke rol van de overheid hierbij kan zijn.

Uit: Feys (2018).

8 REFERENTIES

Adriaens, E., Emmerly, K & Luyten, D (2018). Gezinsenquête 2016: Hoe kan de overheid gezinnen beter ondersteunen? www.gezinsenquête.be

Audenaert, V. & Stuyck, K. (2018) Gezinsenquête 2016: Methodologisch Rapport. www.gezinsenquête.be

Audenaert, V. & Stuyck, K. (2018). Gezinsenquête 2016: Wie nam deel aan de gezinsenquête? www.gezinsenquête.be

Audenaert, V. & Van Lancker, W. (2018) Gezinsenquête 2016: Inkomen, armoede en schulden. Gezinnen in Vlaanderen over het bezit van de gezinswoning, het bijdragen aan het gezinsinkomen, de eindjes aan elkaar kunnen knopen en problemen met het betalen van facturen. www.gezinsenquête.be

Audenaert, V. (2018). Gezinsenquête 2016: De samenstelling van het gezin. Gezinnen in Vlaanderen over hoe het gezin er uit ziet, wie bij het gezin hoort, waar gezinsleden wonen, over hun kinderwens en wat men liever anders had gezien in de samenstelling van het gezin. www.gezinsenquête.be

Audenaert, V. (2018). Gezinsenquête 2016: De taakverdeling in het gezin. Gezinnen in Vlaanderen over de verdeling van de zorg voor de kinderen, betaalde en onbetaalde hulp bij de opvang van de kinderen, een eerlijke verdeling van de zorgtaken en de huishoudelijke taken en het opnemen van mantelzorg. www.gezinsenquête.be

Bastaits, K., Van Leeuwen, K. & Travers, N. (2018) Gezinsenquête 2016: Kindgedrag en opvoedingsgedrag: sterktes en moeilijkheden. Gezinnen in Vlaanderen over kindgedrag, opvoedingsgedrag en de sterktes en eventuele moeilijkheden hierbij. www.gezinsenquête.be

Doyen, G. & Stuyck, K. (2018). Gezinsenquête 2016: Gezinnen over werk en de combinatie gezin en werk. Gezinnen in Vlaanderen over werken en niet werken, over arbeidsomstandigheden, gezinsvriendelijke maatregelen van werkgevers en over de combinatie gezin en werk. www.gezinsenquête.be

Emmery, K. & Pasteels, I. (2018). Gezinsenquête 2016: De relatie met de partner. Gezinnen in Vlaanderen over de relatie met de partner, relatiekwaliteit, steun van de partner, tevredenheid met de partnerrelatie en het gebruik van relatieondersteuning. www.gezinsenquête.be

Feys, Y. (2018). Gezinsenquête 2016: Gezinnen van niet-EU-herkomst. www.gezinsenquête.be

Pasteels, I. & Emmery, K. (2018). Gezinsenquête 2016: Partnerrelaties in gezinnen. Gezinnen over single zijn en LAT-relaties, over gehuwd, wettelijk of feitelijk samenwonen en over vorige partnerrelaties. www.gezinsenquête.be

Van den Bergh, B. (2018). Gezinsenquête 2016: Ervaren gezondheid en chronische ziekte bij ouders. Gezinnen in Vlaanderen over hun gezondheid en het hebben van chronische ziekten of langdurige aandoeningen. www.gezinsenquête.be

Van den Bergh, B. (2018). Gezinsenquête 2016: Gezinsinteracties, sociale relaties en het psychisch welzijn van ouders. www.gezinsenquête.be

Vancoppenolle, D. & Dupont, G. (2018). Gezinsenquête 2016: Opvoeding en opvoedingsondersteuning. Wat vinden gezinnen belangrijk in de opvoeding van hun kinderen, hoe beleven ze het opvoeden, welke vragen en zorgen hebben ze en maken ze gebruik van opvoedingsondersteuning? www.gezinsenquête.be

Bronvermelding:

De gezinsenquête is eigendom van de Vlaamse overheid. Bij gebruik van informatie uit deze bijdrage moet de volgende bronvermelding worden opgenomen: 'Gezinsenquête 2016: Overzicht van de voornaamste resultaten uit de gezinsenquête, www.gezinsenquête.be'.

